

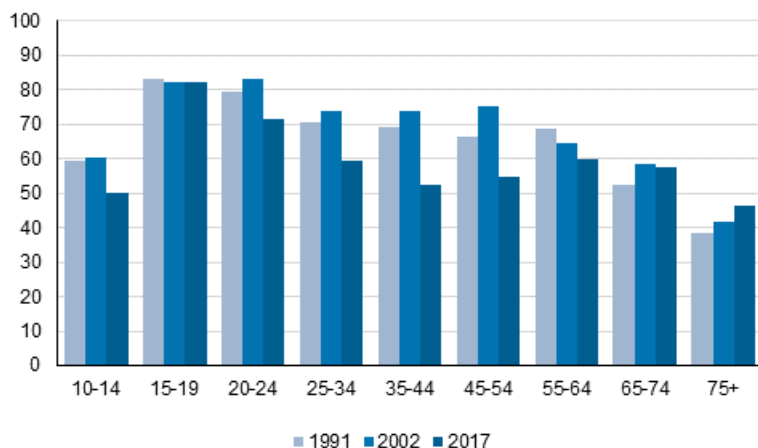
Vapaa-ajan osallistuminen 2017

Musiikin kuuntelu

Musiikin kuuntelu vähentynyt lasten ja työikäisen aikuisväestön keskuudessa

Tilastokeskuksen vuoden 2017 vapaa-aikatutkimuksen mukaan sekä 10–14- että 20–64-vuotiaat kuuntelivat vuonna 2017 vähemmän musiikkia kuin vastaavan ikäiset 1990- tai 2000-luvun alussa. Musiikin kuuntelun vähentyminen näkyy erityisesti päivittäisessä kuuntelussa, viikkotasolla lasku on ollut maltillisempaa. Musiikin kuuntelun vähentyminen on ollut suurinta 35–54-vuotiaiden keskuudessa. 2000-luvun alussa tämän ikäisistä vielä noin kolme neljästä, mutta vuonna 2017 enää reilu puolet kuunteli musiikkia päivittäin. Musiikin kuuntelu on edelleen yleisintä 15–19-vuotiaana, eikä tässä ole tapahtunut muutosta. Sen sijaan yli 64-vuotiaat kuuntelivat vuonna 2017 musiikkia useammin kuin vastaavan ikäiset neljännesvuosisata sitten.

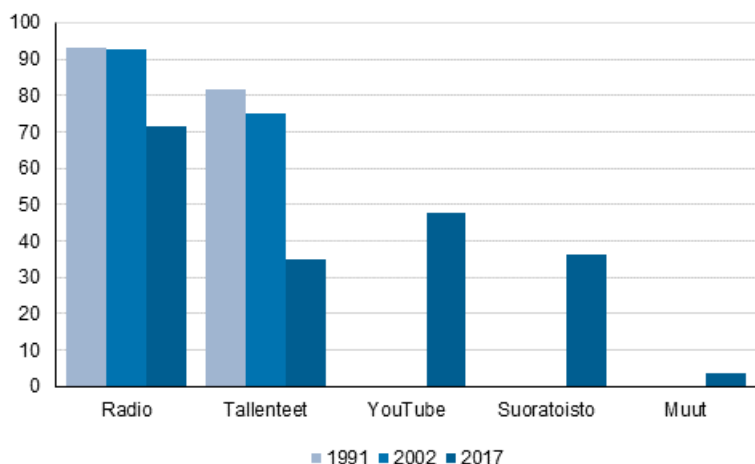
Musiikin kuuntelu päivittäin ikäryhmän mukaan, %

Netti korvannut vain osan aiemmasta musiikin kuuntelusta

Internet on tuonut loputtoman musiikkitarjonnan, valtavan äänitehistorian ja globaalien radiotarjonnan lähes jokaisen ulottuville. Myös kotimaisia radiokanavia on tarjolla enemmän kuin koskaan. Kaikesta tästä huolimatta musiikin kuuntelu on vähentynyt 1990- ja 2000-lukujen alkuun verrattuna. Vaikuttaa siltä, että internet ja musiikin suoratoistopalvelut ovat korvanneet vain osan entisestä musiikin tallenne- ja radiokuuntelusta, vaikka esimerkiksi YouTubesta onkin tullut toiseksi suosituin musiikkimedia radion jälkeen.

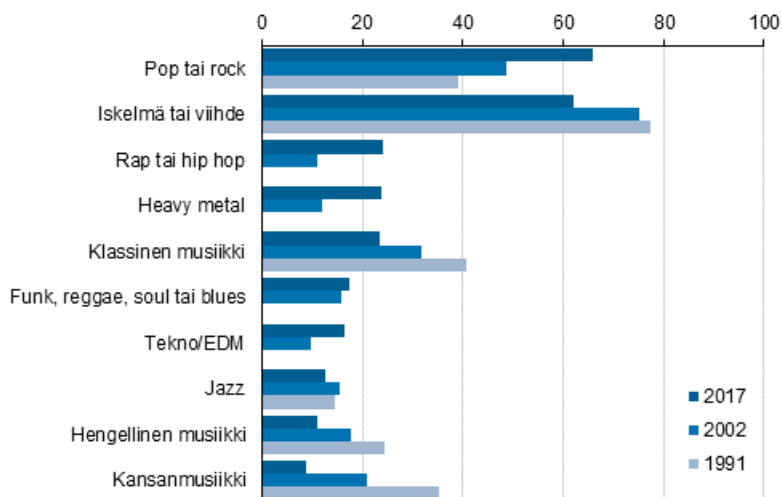
Musiikin kuuntelumediat, 10 vuotta täyttäneet %

Heavyn ja hip hopin kuuntelu kaksinkertaistunut 15 vuodessa

Pop tai rock oli vuonna 2017 eniten kuunneltu musiikkilajien kokonaisuus yli 14-vuotiaassa väestössä. Näitä musiikkilajeja kuunneltiin enemmän kuin iskelmä- tai viihdemusiikkia, jota vielä 2000- ja 1990-luvun alussa kuunneltiin selvästi eniten. Pop- ja rockmusiikin lisäksi suosiota ovat selvästi lisänneet elektroninen tanssimusiikki (EDM), hip hop sekä heavy. Jazzin, reggaen ja perinteisten afroamerikkalaisten populaarimusiikin lajien suosio on säilynyt jokseenkin ennallaan parin tai kolmen vuosikymmenen aikana. Siinä missä usean populaarimusiikin lajin kuuntelu on lisääntynyt, on klassisen, hengellisen ja kansanmusiikin kuuntelu vähentynyt huomattavasti

Musiikin kuuntelu lajityypeittäin 15 vuotta täyttäneet, %

Vapaa-aikatutkimuksen tiedot kerättiin lokakuun 2017 ja tammikuun 2018 välisenä aikana. Tiedot kerättiin 10–14-vuotiailta ja 75 vuotta täyttäneiltä käyntihaastatteluina ja 15–74-vuotiailta joko verkko- tai postikyselyinä. Kaikkiaan tutkimukseen osallistui 7155 henkeä.

Sisällys

1. Musiikin kuuntelu vähentynyt lasten ja työikäisen aikuisväestön keskuudessa.....	4
1.1 Musiikin kuuntelu vähenee ikääntymisen myötä.....	4
1.2. Miehet kuuntelevat musiikkia useammin kuin naiset.....	5
2. Netti korvannut vain osan aiemmasta musiikin kuuntelusta.....	6
2.1. Radion asema musiikin kuuntelussa heikentynyt.....	6
2.2 Sukupolvella yhteys musiikkimedioiden käyttöön	7
3. Suurin osa kuuntelee pop- tai rockmusiikkia.....	8
3.1. Heavyn ja hip hopin kuuntelu kaksinkertaistunut 15 vuodessa.....	8
3.2 Kolmannes miehistä kuuntelee metallimusiikkia	9
3.3 Pop ja rap 10–14-vuotiaiden kuunnelluimmat musiikin lajit.....	9
3.4 Hip hop on uusi rock.....	10
3.5 Rockin kuuntelu keski-ikäistynyt.....	10
3.6 Kolme neljästä yli 64-vuotiaasta kuuntelee kotimaista iskelmää.....	11

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Musiikin kuuntelun useus, 10 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2017) %	13
Liitetaulukko 2. Musiikin kuuntelun useus, 15 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2017) %	16
Liitetaulukko 3. Suomalaisen ja ulkomaisen pop- tai rock-musiikin kuuntelu, 10 vuotta täyttäneet (2017) %	17
Liitetaulukko 4. Suomalaisen ja ulkomaisen pop- tai rock-musiikin kuuntelu, 15 vuotta täyttäneet (2017) %	18

Kuviot

Kuvio 1. Musiikin kuuntelu päivittäin ikäryhmän mukaan, %.....	4
Kuvio 2. Musiikin kuuntelu päivittäin sukupolven mukaan, %.....	5
Kuvio 3. Musiikin kuuntelu päivittäin 2017, %.....	5
Kuvio 4. Musiikin kuuntelumediat, 10 vuotta täyttäneet %.....	6
Kuvio 5. Musiikin kuuntelumediat sukupolven mukaan 2017, %.....	7
Kuvio 6. Pop- tai rockmusiikin kuuntelu sukupolven mukaan 2017, %.....	8
Kuvio 7. Musiikin kuuntelu lajityypeittäin, 15 vuotta täyttäneet, %.....	9
Kuvio 8. Suosituimmat musiikin lajit, 10 vuotta täyttäneet 2017 %.....	9
Kuvio 9. Suosituimmat musiikin lajit, 10–14-vuotiaat 2017 %.....	10
Kuvio 10. Suosituimmat musiikin lajit, 15–24-vuotiaat 2017 %.....	10
Kuvio 11. Suosituimmat musiikin lajit, 25–44-vuotiaat 2017 %.....	11
Kuvio 12. Suosituimmat musiikin lajit, 45–64-vuotiaat 2017 %.....	11
Kuvio 13. Suosituimmat musiikin lajit, yli 64-vuotiaat 2017 %.....	12

Laatuseloste: Vapaa-ajan osallistuminen 2017.....	19
Lähdeluettelo.....	23

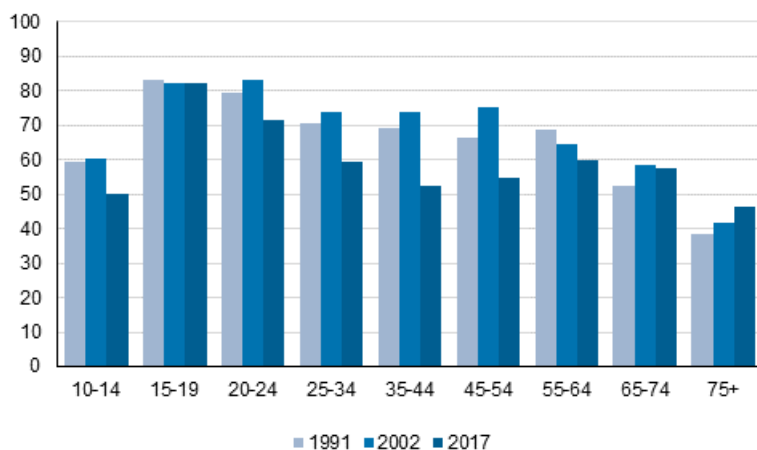
1. Musiikin kuuntelu vähentynyt lasten ja työikäisen aikuisväestön keskuudessa

Teinejä ja senioreita lukuun ottamatta musiikin kuuntelu on Suomessa vähentynyt. Samaan aikaan musiikkia on tarjolla enemmän ja ehkä helpommin saatavilla kuin koskaan. Tähän nähden kuuntelun vähentyminen onkin nurinkurista. Musiikin kuuntelun vähentyminen näkyy erityisesti päivittäisessä kuuntelussa, viikkotasolla lasku on ollut maltillisempaa.

Vapaa-aikatutkimuksen mukaan sekä 10–14- että 20–64-vuotiaat kuuntelivat vuonna 2017 vähemmän musiikkia kuin vastaavan ikäiset 1990- tai 2000-luvun alussa. Musiikin kuuntelun vähentyminen on ollut suurinta 35–54-vuotiaiden keskuudessa. 2000-luvun alussa tämän ikäisistä vielä noin kolme neljästä, mutta vuonna 2017 enää reilu puolet kuunteli musiikkia päivittäin.

Musiikin kuuntelu on edelleen yleisintä teini-iässä, 15–19-vuotiaana, eikä tässä ole tapahtunut muutosta. Sen sijaan yli 64-vuotiaat kuuntelivat vuonna 2017 musiikkia useammin kuin vastaavan ikäiset neljännesvuosisata sitten. Kyse on mitä ilmeisimmin sosiokulttuurisista sukupolvieroista, sillä nykysenioreista suurin osa on elänyt nuoruutensa laajentuvan populaarikulttuurin aikaan toisin kuin heitä vanhemmat sukupolvet.

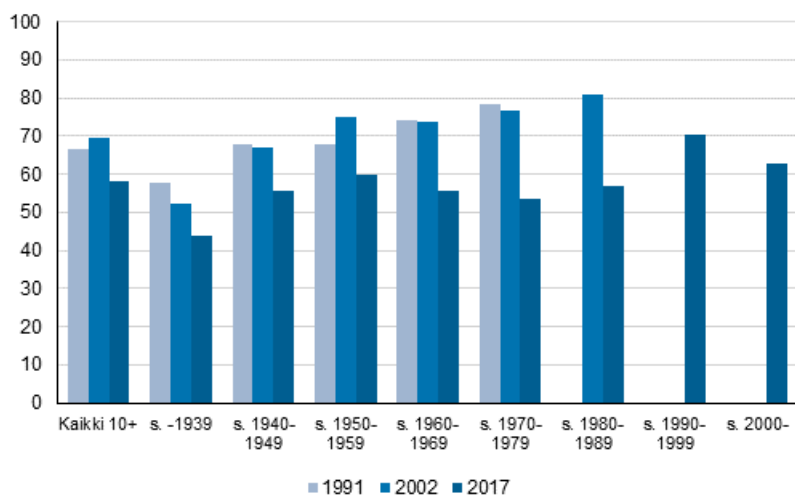
Kuvio 1. Musiikin kuuntelu päivittäin ikäryhmän mukaan, %

1.1 Musiikin kuuntelu vähenee ikääntymisen myötä

Sukupolvitarkastelusta käy ilmi, että nuoruusvuosien jälkeen musiikin kuuntelu vähenee. Musiikin kuuntelu onkin vähentynyt kaikissa ennen 1990-lukua syntyneissä kohorteissa. Väheneekö myös musiikin merkitys, kun ikävuosia kertyy, vai väheneekö musiikin kuuntelu muista - ehkä elämänvaiheisiin liittyvistä syistä, on avoin kysymys. Ainakin jotain musiikin merkityksestä nuoruusvuosina kertoo se, että nuorena musiikkia joka tapauksessa kuunnellaan eniten.

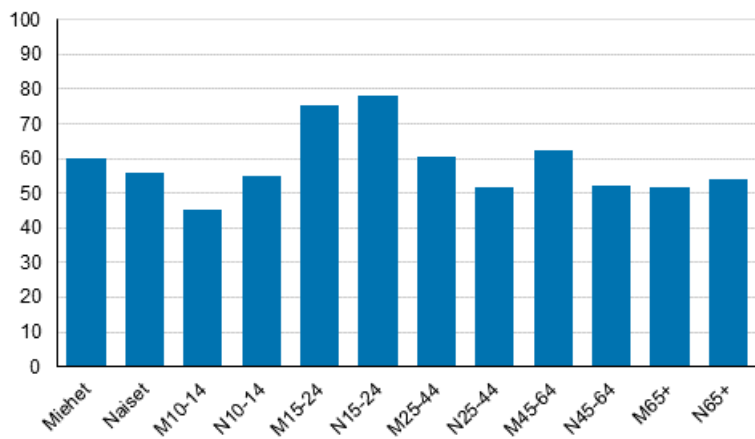
Kuvio 2. Musiikin kuuntelu päivittäin sukupolven mukaan, %

1.2. Miehet kuuntelevat musiikkia useammin kuin naiset

Vuonna 2017 työikäiset, 25–64-vuotiaat, aikuiset miehet kuuntelivat musiikkia useammin kuin vastaavan ikäiset naiset, mutta tytöt ja nuoret naiset kuuntelivat musiikkia useammin kuin pojat tai nuoret miehet. 65 vuotta täyttäneet miehet ja naiset kuuntelivat musiikkia jokseenkin yhtä usein. Keskimäärin miehet kuuntelivat musiikkia kuitenkin useammin kuin naiset.

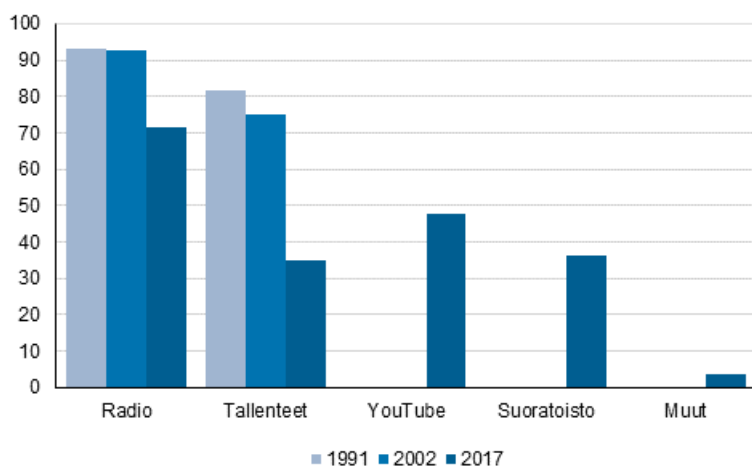
Kuvio 3. Musiikin kuuntelu päivittäin 2017, %

2. Netti korvannut vain osan aiemmasta musiikin kuuntelusta

Internet on tuonut loputtoman musiikkitarjonnan, valtavan äänitehistorian ja globaalien radiotarjonnan lähes jokaisen ulottuville. Myös kotimaisia radiokanavia on tarjolla enemmän kuin koskaan. Kaikesta tästä huolimatta musiikin kuuntelu on vähentynyt 1990- ja 2000-lukujen alkuun verrattuna. Vaikuttaa siltä, että internet ja musiikin suoratoistopalvelut ovat korvanneet vain osan entisestä musiikin tallenne- ja radiokuuntelusta, vaikka esimerkiksi YouTubesta onkin tullut toiseksi suosituin musiikkimedia radion jälkeen. Aika näyttää, mikä vaikutus 2020-luvulla voimaan tulevalla EU:n tekijänoikeusdirektiivillä on YouTubeen musiikkimediana.

Kuvio 4. Musiikin kuuntelumediat, 10 vuotta täyttäneet %

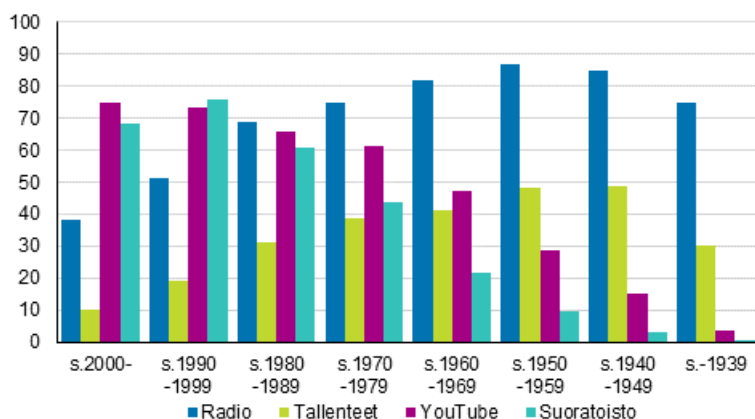
2.1. Radion asema musiikin kuuntelussa heikentynyt

Musiikin kuuntelu radiosta on selvästi vähentynyt aiemmista vuosikymmenistä, vaikka koko 10 vuotta täyttäneessä väestössä radio onkin edelleen suurin musiikkimedia. Vielä 1990- ja 2000-luvun alussa yli 90 prosenttia suomalaisista kuunteli musiikkia radiosta, mutta vuonna 2017 enää noin 70 prosenttia. Vähentymistä on tapahtunut kaikissa ikäryhmissä. Onko laskun syynä kaupallisen radiotoiminnan keskittyminen ja formaattiradioiden nousu vai ainoastaan musiikin kulutuksessa tapahtuneet muutokset? Muutoksen taustalla lienee useampia tekijöitä, kuten myös muussa mediatarjonnassa ja kulutuksessa sekä ajankäytön rakenteessa tapahtuneet muutokset.

Vielä suurempi pudotus on tapahtunut musiikin kuuntelussa tallenteilta (fyysisiltä äänitteiltä), mikä tarjonnan kuihtumisen ja muiden vaihtoehtojen yleistymiseen nähden ei ole yllätys ([Kulttuuritilaston taulukkopalvelu](#)). 1980-luvun alussa lähes 90 prosenttia, 1990-luvun alussa reilut 80 prosenttia ja 2000-luvun alussa vielä kolme neljästä suomalaisesta kuunteli musiikkia tallenteilta. Vuonna 2017 enää reilu kolmannes kuunteli musiikkia fyysisiltä äänitteiltä.

YouTube ja musiikin suoratoistopalvelut ovat korvanneet musiikin kuuntelua radiosta ja tallenteilta varsinkin lasten ja nuorten keskuudessa. Radion, YouTubeen, suoratoistopalvelujen ja tallenteiden lisäksi musiikkia kuunnellaan myös muista medioista, joista suosituin on televisio. Television rooli musiikkimediana on ikäryhmistä selvästi suurin yli 74-vuotiaiden keskuudessa.

Kuvio 5. Musiikin kuuntelumediat sukupolven mukaan 2017, %

2.2 Sukupolvella yhteys musiikkimedioiden käyttöön

Musiikin kuuntelu radiosta ja tallenteilta kasvaa lineaarisesti siirryttäessä nuoremasta sukupolvesta vanhempaan aina 1940-luvulla syntyneisiin asti. Tosin 1940- ja 50-luvulla syntyneiden keskuudessa musiikin kuuntelu radiosta tai tallenteilta oli kummassakin kohortissa likimain yhtä yleistä.

Suoratoistopalvelujen ja YouTuben kohdalla trendi on käännteinen: YouTuben käyttö musiikin kuunteluun vähenee tasaisesti siirryttäessä nuoremasta sukupolvesta vanhempaan. Musiikin suoratoistopalvelujen käyttö oli puolestaan suurimmillaan 1990-luvulla syntyneiden keskuudessa vähentyen sen jälkeen lineaarisesti nuoremasta ikäkohortista vanhempaan.

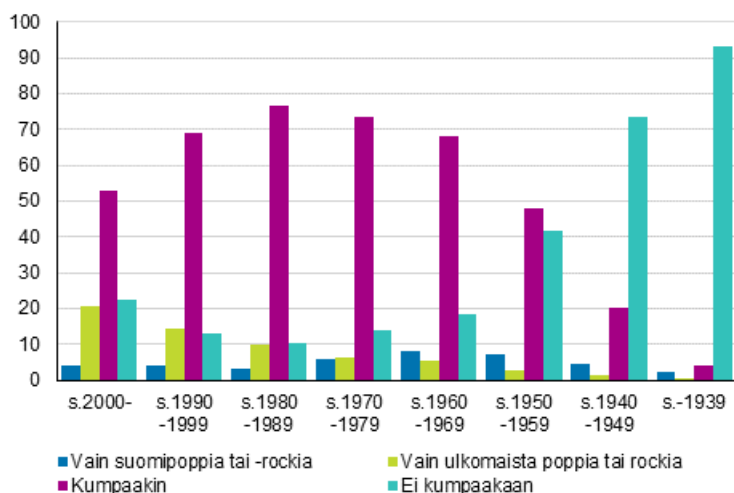
Ikäryhmistä musiikin kuuntelun osuus radiosta oli suurin 55–74-vuotiailla (86 %), sen sijaan 10–19-vuotiaista ainoastaan noin 40 prosenttia kertoi kuuntelevansa musiikkia radiosta. Tallenteilta kuuntelu oli yleisintä 65–74-vuotiaiden (50 %) ja vähäisintä 10–19-vuotiaiden (10 %) keskuudessa. Nuorimmille sukupolville internet ja älypuhelimet ovatkin epäilemättä tutumpia käyttöliittymiä kuin perinteinen FM-radio tai levysoitin. Musiikin kuuntelun osuus YouTubesta (77 %) ja musiikin suoratoistopalveluista (80 %) olikin suurin 15–19-vuotiaiden ikäryhmässä.

3. Suurin osa kuuntelee pop- tai rockmusiikkia

Melkein 70 prosenttia 10 vuotta täyttäneestä väestöstä kuunteli pop- tai rockmusiikkia vuonna 2017. Kahdeksan prosenttia suomalaisista kuunteli pelkästään ulkomaista ja viisi prosenttia pelkästään kotimaista popmusiikkia tai rockia. Suurin osa väestöstä (55 %) kuunteli sekä kotimaista että ulkomaista pop- tai rockmusiikkia. Vain ulkomaista ”poprockia” suosittiin suhteellisesti sitä enemmän, mitä nuoremmasta ikäluokasta oli kysymys. 2000-luvulla syntyneistä noin viidennes kuunteli vain ulkomaista pop- tai rockmusiikkia. Niin rock- kuin popmusiikinkin suosio laskee roimasti siirryttäessä 1940-luvulla tai sitä ennen syntyneisiin ikäluokkiin.

Alueellisesti tarkastellen pelkästään vain suomipopia tai -rockia kuunneltiin suhteellisesti eniten maaseutumaisissa kunnissa (8 %) ja vähiten pääkaupunkiseudulla (3 %). Vain ulkomaista rock- tai popmusiikkia kuunneltiin puolestaan eniten pääkaupunkiseudulla (11 %) ja vähiten maaseutumaisissa (6 %) ja taajaan asutuissa kunnissa (5 %). Niiden osuus, jotka eivät kuunnelleet ollenkaan pop- tai rockmusiikkia oli suurin maaseutumaisissa kunnissa (41 %) ja pienin pääkaupunkiseudulla (28 %) ja muualla Uudellamaalla (27 %).

Kuvio 6. Pop- tai rockmusiikin kuuntelu sukupolven mukaan 2017, %

3.1. Heavyn ja hip hopin kuuntelu kaksinkertaistunut 15 vuodessa

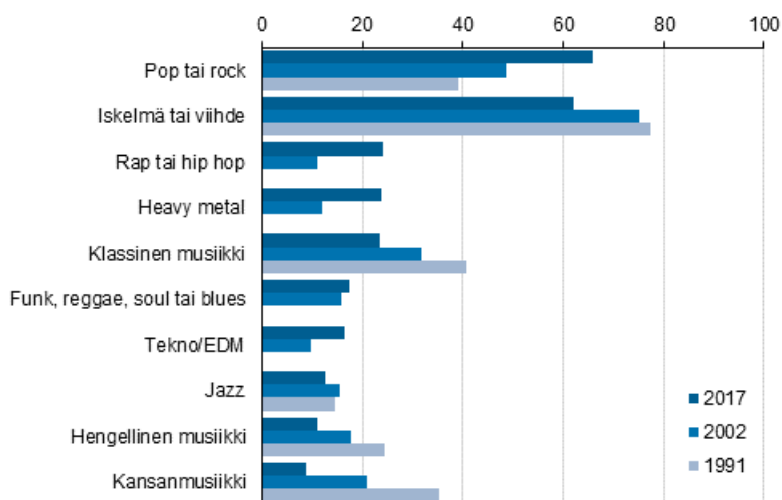
Vapaa-aikatutkimuksessa musiikin kuuntelua ja mielimusiikkia kysyttiin sekä omin sanoin vastattavilla kysymyksillä että valmiiksi luokitelluilla monivalintakysymyksillä. Tässä tarkastellaan jälkimmäisen kysymystyyppin tuloksia. Vuosina 1991 ja 2002 pop- tai rockmusiikin kuuntelua kysyttiin yhdellä ja samalla kysymyksellä toisin kuin vuonna 2017. Vuonna 1991 musiikin kuuntelun monivalintakysymysoso oli populaarimusiikin osalta suppea ja musiikin kuuntelua lajityypeittäin kysyttiin vain 15 vuotta täyttäneiltä. Vuosivertailut on tehty näistä lähtökohdista.

Pop tai rock oli eniten kuunneltu musiikkilajien kokonaisuus yli 14-vuotiaassa väestössä. Näitä musiikkilajeja kuunneltiin vuonna 2017 enemmän kuin iskelmä- tai viihdemusiikkia, jota vielä 2000- ja 1990-luvun alussa kuunneltiin selvästi eniten.

Pop- ja rockmusiikin lisäksi suosiota ovat selvästi lisänneet elektroninen tanssimusiikki (EDM), hip hop sekä heavy, joista kahden viimeksi mainitun kuuntelu on kaksinkertaistunut 1990-luvun alusta. Jazzin, reggaen ja perinteisten afroamerikkalaisten populaarimusiikin lajien suosio on säilynyt jokseenkin ennallaan parin tai kolmen vuosikymmenen aikana.

Siinä missä usean populaarimusiikin lajin kuuntelu on lisääntynyt, on klassisen, hengellisen ja kansanmusiikin kuuntelu vähentynyt huomattavasti. Jazzia sekä iskelmä- ja viihdemusiikkia lukuun ottamatta musiikin kuuntelussa on nähtävissä samansuuntainen muutostrendi kuin erityyppisissä konserteissa käymisessäkin ([Kulttuuriosallistumisen muutokset](#)).

Kuvio 7. Musiikin kuuntelu lajityypeittäin, 15 vuotta täyttäneet, %

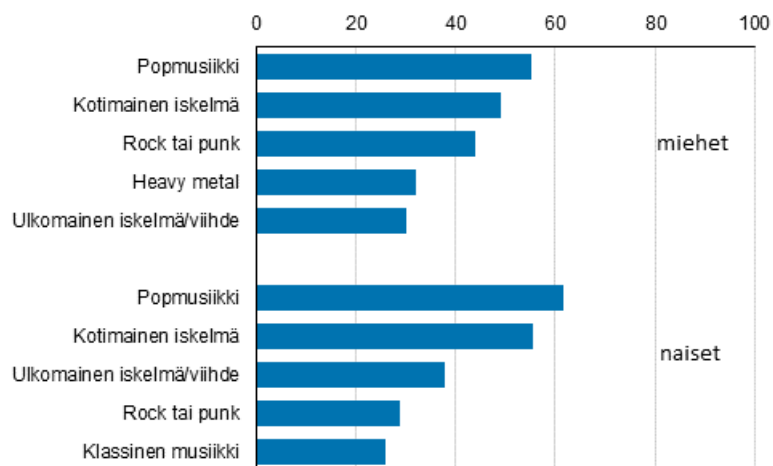

3.2 Kolmannes miehistä kuuntelee metallimusiikkia

Miehet suosivat naisia selvästi enemmän kitaravetoisia äänekkäitä musiikkityylejä kuten heavy metallia, rockia ja punkia, mutta myös elektronista tanssimusiikkia (EDM). Naiset kuuntelivat puolestaan miehiä enemmän pop-, iskelmä- ja viihdemusiikkia sekä klassista ja hengellistä musiikkia.

Musiikkimieltymykset ovat usein yhteydessä sukupuoleen, mutta myös ikään ja ennen kaikkea sukupolveen (esim. Ekholm 2005; Salminen 1991). Esimerkiksi 25–44-vuotiaiden miesten musiikin kuuntelussa heavy metal oli keskeisessä asemassa, mutta yli 64-vuotiailla heavy oli yksi torjutuimmista musiikkityyleistä.

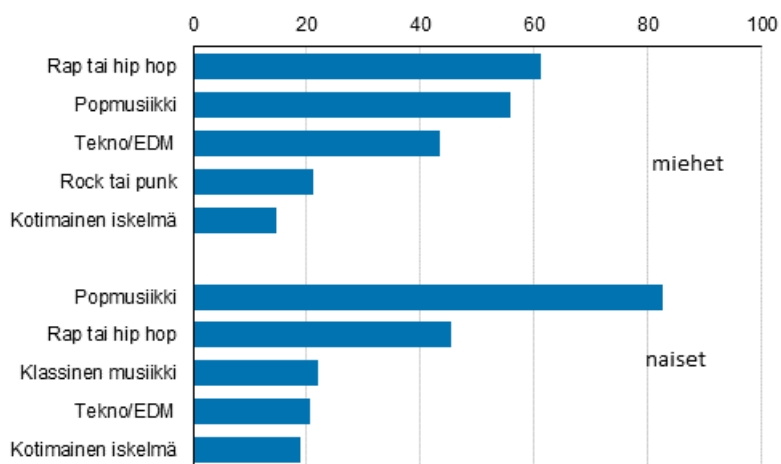
Kuvio 8. Suosituimmat musiikin lajit, 10 vuotta täyttäneet 2017 %

3.3 Pop ja rap 10–14-vuotiaiden kuunnelluimmat musiikin lajit

10-14-vuotiailla kuunnelluimpia musiikin lajeja olivat pop, rap tai hip hop, EDM ja kotimainen iskelmä. Lisäksi pojilla viiden suosituimman musiikin lajin joukkoon nousi rock tai punk ja tytöillä klassinen musiikki. Tyttöjen keskuudessa ylivoimainen suosikki oli popmusiikki. Tytöistä yli 80 prosenttia ja pojista 56 prosenttia kuunteli popmusiikkia. Tytöt suosivat selvästi poikia enemmän klassista musiikkia. Pojat puolestaan suosivat selvästi tyttöjä enemmän elektronista tanssimusiikkia, hip hoppia, ja rock-genreitä, kuten heavyä (14 %). Kotimaisen iskelmän suosion taustalla 10–14-vuotiaiden ja nuorten naisten keskuudessa voi hyvinkin olla ns. uusiskelmä ja iskelmän uusi tuleminen varsinkin uuden sukupolven naisartistien esittämänä.

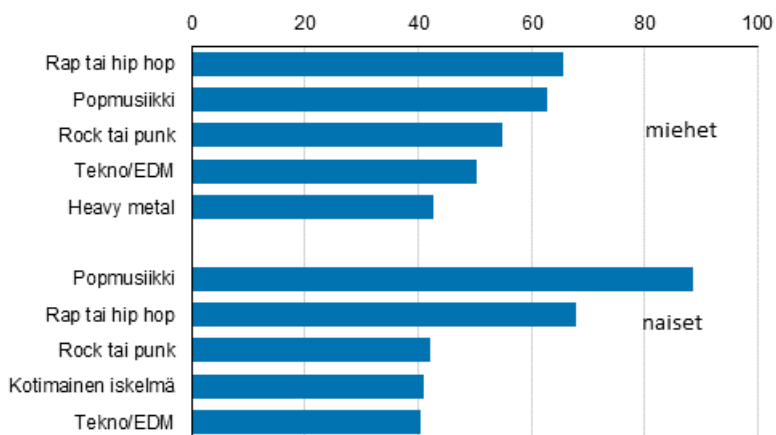
Kuvio 9. Suosituimmat musiikin lajit, 10–14-vuotiaat 2017 %

3.4 Hip hop on uusi rock

Suosituimmat musiikin lajit 15–24-vuotiaiden keskuudessa olivat pop, rap tai hip hop, rock tai punk sekä EDM. Hip hopista tai rapista näyttää tulleen uusi ”nuorisomusiikin” lajityyppi ohittaen suosiossaan rockmusiikin. Nuorten naisten keskuudessa ylivoimainen suosikki oli popmusiikki. 15–24-vuotiaista naisista lähes 90 prosenttia ja miehistä runsaat 60 prosenttia kuunteli popmusiikkia. Nuoria miehiä selvästi enemmän nuoret naiset suosivat kotimaista iskelmää ja nuoret miehet selvästi naisia enemmän elektronista tanssimusiikkia, rockia tai punkia ja heavy metallia. Tässäkin ikäryhmässä naiset kuuntelivat klassista musiikkia enemmän kuin miehet.

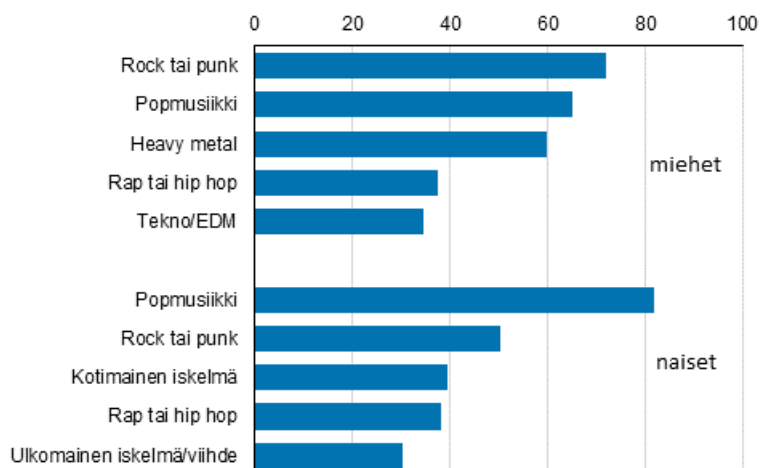
Kuvio 10. Suosituimmat musiikin lajit, 15–24-vuotiaat 2017 %

3.5 Rockin kuuntelu keski-ikäistynyt

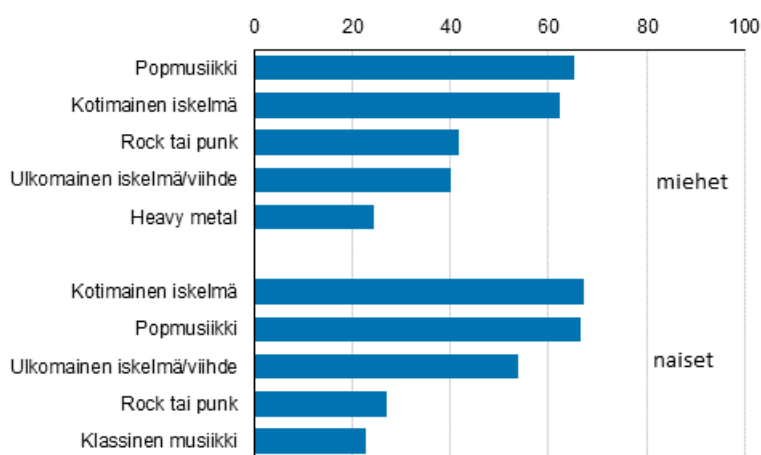
Tällä vuosikymmenellä elektroninen tanssimusiikki on selvästi lyönyt itsensä läpi alle 45-vuotiaiden, varsinkin miesten keskuudessa. Rockmusiikin, etenkin heavyn kuuntelu, näyttää puolestaan keski-ikäistyneen. Vuonna 2017 heavy metallin kuuntelu oli suurinta 35–44-vuotiaiden miesten keskuudessa (62 %) ja muun rockmusiikin kuuntelu 25–44-vuotiaiden miesten keskuudessa (72 %). Siinä missä nuorten aikuisten ja nelikymmppisten miesten kuuntelussa rockmusiikin tyylilajit olivat hyvin keskeisiä, vastaavan ikäiset naiset suosivat omassa kuuntelussaan miehiä enemmän popahtavampaa, iskelmällisempää ja viihteellisempää musiikkia.

Kuvio 11. Suosituimmat musiikin lajit, 25–44-vuotiaat 2017 %

Kolmannes 45–64-vuotiaista kuuntelee rockmusiikkia. Tämän ikäisistä miehistä yli 40 prosenttia kuunteli rockia tai punkia ja neljännes heavyä. Vaikka rock- ja popmusiikki ovat vielä tässä ikäluokassa suosituimpia musiikin lajeja, on iskelmä- ja viihdemusiikki noussut myös 45–64-vuotiailla miehillä kuunneltuihin musiikin lajien joukkoon. Selkeitä ja jo ennestään tuttuja sukupuolittaisia eroja musiikin kuuntelussa silti löytyy vielä tässäkin ikäryhmässä. Naiset kuuntelivat selvästi enemmän iskelmä- tai viihdemusiikkia sekä klassista musiikkia ja miehet selvästi enemmän heavyä, rockia tai punkkia.

Kuvio 12. Suosituimmat musiikin lajit, 45–64-vuotiaat 2017 %

3.6 Kolme neljästä yli 64-vuotiaasta kuuntelee kotimaista iskelmää

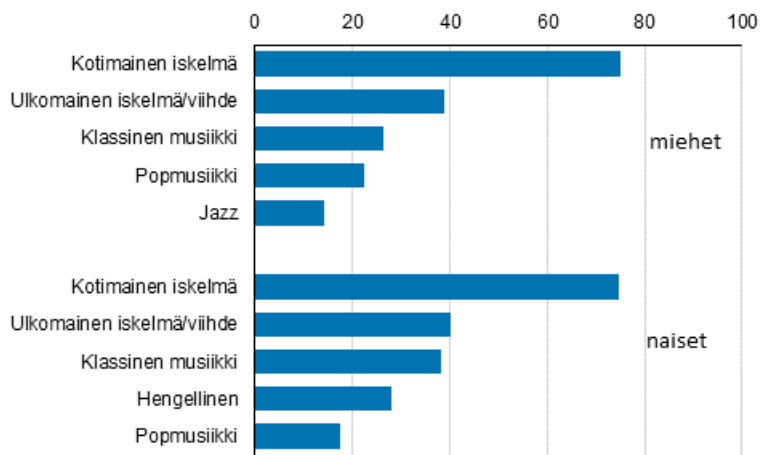
Kotimaisen iskelmän (75 %), klassisen (33 %), hengellisen (21 %) ja kansanmusiikin (10 %) kuuntelu oli ikäryhmistä suurinta yli 64-vuotiaiden keskuudessa. Tässä ikävaiheessa naisten ja miesten musiikkimaku alkaa jo samankaltaistua. Toki naiset kuuntelivat tässäkin ikäryhmässä enemmän klassista ja hengellistä musiikkia kuin miehet, mutta esimerkiksi iskelmää tai viihdemusiikkia ja jazzia eläkeikäiset miehet ja naiset kuuntelivat yhtä paljon.

Jazzia 65 vuotta täyttäneet kuuntelivat 25–44-vuotiaiden ohella ikäryhmistä eniten (14 %).

Kaupunki-maaseutu-luokituksen mukaan koko 10 vuotta täyttäneessä väestössä jazzia kuunneltiin puolestaan eniten sisemmillä kaupunkialueilla (18 %) ja vähiten harvaan asutulla maaseudulla (4 %).

Rockmusiikkia yli 64-vuotiaat kuuntelivat ikäluokista selkeästi vähiten, ainoastaan seitsemän prosenttia kertoi kuuntelevansa sitä. Vielä marginaalisempaa, prosentin tai parin luokkaa, seniorien keskuudessa oli heavyn, rapin tai elektronisen tanssimusiikin kuuntelu.

Kuvio 13. Suosituimmat musiikin lajit, yli 64-vuotiaat 2017 %

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Musiikin kuuntelun useus, 10 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2017) %

10 vuotta täyttäneet	Päivittäin	Useana päivänä viikossa	Kerran viikossa	1-3 krt kuussa	Harvemmin	Ei koskaan	EOS/Tieto puuttuu	Yhteensä	N(painot.)	
Sukupuolet yhteensä	1991	67	18	7	3	3	2	1	100	4378
	2002	69	16	6	2	4	2	0 ¹⁾	100	3355
	2017	58	24	7	4	5	2	1	100	7155
Miehet	1991	67	18	7	4	2	2	0	100	2108
	2002	73	15	5	2	4	2	0	100	1629
	2017	60	22	6	4	5	2	1	100	3503
Naiset	1991	66	18	6	3	3	2	1	100	2270
	2002	66	17	7	3	5	2	1	100	1726
	2017	56	25	7	4	5	2	1	100	3652
Ikäryhmä I yhteensä	1991	67	18	7	3	3	2	1	100	4378
	2002	69	16	6	2	4	2	0	100	3355
	2017	58	24	7	4	5	2	1	100	7155
10-14 vuotta	1991	60	28	7	2	2	1	- ²⁾	100	324
	2002	61	29	7	2	1	1	-	100	204
	2017	50	33	9	4	3	2	-	100	440
15-19 vuotta	1991	83	13	2	1	0	0	-	100	311
	2002	82	12	4	1	0	-	-	100	243
	2017	82	13	2	1	0	0	0	100	433
20-24 vuotta	1991	79	17	3	1	-	-	-	100	335
	2002	83	12	4	-	1	0	-	100	237
	2017	71	19	6	2	2	-	0	100	481
25-34 vuotta	1991	71	19	7	3	1	0	-	100	760
	2002	74	19	4	1	2	1	-	100	471
	2017	60	29	5	2	3	0	0	100	1027
35-44 vuotta	1991	69	16	7	3	2	2	0	100	842
	2002	74	14	6	2	2	1	1	100	551
	2017	52	30	8	4	4	1	0	100	990
45-54 vuotta	1991	66	16	7	4	4	2	0	100	642
	2002	75	13	6	1	3	2	0	100	592
	2017	55	27	7	5	5	1	1	100	1025
55-64 vuotta	1991	69	16	6	3	4	2	0	100	503
	2002	65	18	7	3	5	2	1	100	476
	2017	60	21	7	4	6	2	1	100	1072
65-74 vuotta	1991	52	19	9	7	5	6	2	100	402
	2002	58	16	8	4	8	5	0	100	323
	2017	58	21	6	5	7	3	1	100	982
75- vuotta	1991	38	21	9	6	11	11	3	100	259
	2002	42	14	9	6	17	10	2	100	258
	2017	46	16	10	6	11	10	0	100	705
Sukupolvet yhteensä	1991	67	18	7	3	3	2	1	100	4378
	2002	69	16	6	2	4	2	0	100	3355
	2017	58	24	7	4	5	2	1	100	7155

10 vuotta täyttäneet		Päivittäin	Useana päivänä viikossa	Kerran viikossa	1-3 krt kuussa	Harvemmin	Ei koskaan	EOS/Tieto puuttuu	Yhteensä	N(painot.)
Sotien ja pulan sukupolvi (s. -1939)	1991	58	18	8	5	6	5	2	100	1349
	2002	52	16	8	4	12	8	1	100	650
	2017	44	16	10	6	13	12	1	100	526
Suuren murroksen sukupolvi (s. 1940-1949)	1991	68	16	7	4	3	2	0	100	731
	2002	67	16	8	3	4	1	1	100	522
	2017	55	20	6	5	8	3	1	100	878
Lähiösukupolvi (s. 1950-1959)	1991	68	18	8	3	3	1	0	100	795
	2002	75	14	5	1	3	1	0	100	587
	2017	60	21	7	4	6	2	1	100	1098
Hyvinvoinnin sukupolvi (s. 1960-1969)	1991	74	18	4	2	0	0	-	100	744
	2002	74	15	5	2	2	1	1	100	530
	2017	56	26	6	5	5	1	1	100	1055
Mediasukupolvi (s. 1970-1979)	1991	79	16	3	1	1	0	-	100	636
	2002	76	17	4	1	1	1	-	100	472
	2017	54	28	9	3	5	1	0	100	961
Nettisukupolvi (s. 1980-1989)	1991	44	39	10	3	2	4	-	100	123
	2002	81	14	4	1	0	-	-	100	470
	2017	57	31	5	4	3	1	0	100	1004
Uuden murroksen sukupolvi (s. 1990-1999)	1991	. ³⁾
	2002	53	31	10	2	2	2	-	100	124
	2017	70	20	5	1	2	0	1	100	921
Uusi sukupolvi (s. 2000-)	1991
	2002
	2017	63	25	6	3	2	1	0	100	711
Kuntaryhmät yhteensä	1991	67	18	7	3	3	2	1	100	4378
	2002	69	16	6	2	4	2	0	100	3355
	2017	58	24	7	4	5	2	1	100	7155
Kaupunkimaiset kunnat	1991	67	18	7	3	3	2	0	100	2444
	2002	69	16	6	2	4	2	0	100	2082
	2017	59	24	6	4	5	2	0	100	5088
Taajaan asutut kunnat	1991	66	19	6	3	4	2	1	100	715
	2002	70	17	4	1	5	3	0	100	566
	2017	59	23	7	3	5	2	1	100	1087
Maaseutumaiset kunnat	1991	66	17	7	4	3	3	1	100	1219
	2002	69	15	7	2	4	3	0	100	707
	2017	54	21	9	4	8	3	1	100	979
Suuralueet yhteensä	1991	67	18	7	3	3	2	1	100	4378
	2002	69	16	6	2	4	2	0	100	3355
	2017	58	24	7	4	5	2	1	100	7155
Pääkaupunkiseutu	1991	70	17	5	4	3	0	1	100	724
	2002	70	17	6	2	3	2	-	100	623
	2017	55	26	8	5	5	2	0	100	1493
Muu Uusimaa	1991	67	19	6	4	2	3	0	100	268
	2002	74	15	6	1	3	1	-	100	225
	2017	58	26	6	4	4	2	1	100	589

10 vuotta täyttäneet		Päivittäin	Useana päivänä viikossa	Kerran viikossa	1-3 krt kuussa	Harvemmin	Ei koskaan	EOS/Tieto puuttuu	Yhteensä	N(painot.)
Etelä-Suomi (2)	1991	66	17	7	3	3	3	1	100	1110
	2002	67	16	7	2	5	3	1	100	800
	2017	60	21	6	3	5	3	1	100	1585
Länsi-Suomi (3)	1991	65	19	6	3	3	2	1	100	1122
	2002	72	15	6	2	3	2	0	100	860
	2017	58	24	7	4	4	2	1	100	1804
Pohjois- ja Itä-Suomi (4)	1991	67	18	7	3	3	2	0	100	1153
	2002	67	17	5	2	5	3	0	100	846
	2017	59	24	6	3	6	2	1	100	1685

1) 0 = Suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä

2) -= Ei yhtään

3) . = Tieto on epälooginen esitettäväksi

Liitetaulukko 2. Musiikin kuuntelun useus, 15 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2017) %

15 vuotta täyttäneet		Päivittäin	Useana päivänä viikossa	Kerran viikossa	1-3 krt kuussa	Harvemmin	Ei koskaan	EOS/Tieto puuttuu	Yhteensä	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	1991	67	17	6	4	3	2	1	100	4054
	2002	70	15	6	2	4	2	0 ¹⁾	100	3151
	2017	58	23	7	4	5	2	1	100	6715
Miehet	1991	68	16	7	4	2	2	0	100	1948
	2002	74	14	4	2	4	2	0	100	1542
	2017	61	22	6	4	5	2	1	100	3278
Naiset	1991	66	18	6	3	4	3	1	100	2106
	2002	66	16	7	3	5	2	1	100	1609
	2017	56	25	7	4	6	2	1	100	3436
Sosioekonominen asema yhteensä	1991	67	17	6	4	3	2	1	100	4054
	2002	70	15	6	2	4	2	0	100	3151
	2017	58	23	7	4	5	2	1	100	6715
Yrittäjä (0-1)	1991	72	14	5	3	4	2	- ²⁾	100	380
	2002	75	13	3	1	4	3	0	100	222
	2017	63	22	8	4	2	1	0	100	325
Ylempi toimihenkilö (2)	1991	59	22	10	5	3	2	0	100	384
	2002	68	20	8	1	1	1	0	100	382
	2017	53	30	7	5	4	0	0	100	844
Alempi toimihenkilö (3)	1991	70	18	6	4	2	0	-	100	713
	2002	77	13	5	2	2	1	0	100	536
	2017	58	27	9	2	3	1	0	100	1061
Työntekijä (4-5)	1991	73	14	6	3	2	1	0	100	775
	2002	84	10	3	0	2	1	0	100	515
	2017	66	23	4	3	4	1	0	100	731
Eläkkeellä tai pitkäaikaissairas (6)	1991	56	18	7	5	6	6	2	100	1012
	2002	54	18	8	4	10	6	1	100	826
	2017	53	20	7	5	8	5	1	100	2122
Työtön (7)	1991	73	15	7	2	2	1	-	100	191
	2002	68	17	5	1	6	2	1	100	175
	2017	56	25	7	4	6	-	1	100	393
Opiskelija tai koululainen (8)	1991	79	16	3	1	0	0	0	100	455
	2002	77	15	6	1	1	-	-	100	400
	2017	72	18	5	1	2	1	0	100	863
Omaa kotitaloutta hoitava tai muu (9)	1991	62	25	5	3	3	1	-	100	144
	2002	62	13	10	1	8	5	-	100	95
	2017	53	28	4	5	6	3	0	100	210

1) 0 = Suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä

2) -= Ei yhtään

Liitetaulukko 3. Suomalaisen ja ulkomaisen pop- tai rock-musiikin kuuntelu, 10 vuotta täyttäneet (2017) %

10 vuotta täyttäneet	Vain suomipoppi tai -rockia	Vain ulkomaista poppi tai rockia	Sekä suomalaista että ulkomaista pop tai rock-musiikkia	Ei kuuntele pop- eikä rock-musiikkia	Yhteensä	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	5	8	55	32	100	7155
Miehet	5	8	56	31	100	3503
Naiset	6	7	54	33	100	3652
Ikäryhmä I yhteensä	5	8	55	32	100	7155
10-14 vuotta	4	21	50	25	100	440
15-19 vuotta	4	18	62	16	100	433
20-24 vuotta	4	16	69	11	100	481
25-34 vuotta	3	11	74	11	100	1027
35-44 vuotta	5	8	75	13	100	990
45-54 vuotta	8	6	70	17	100	1025
55-64 vuotta	8	3	54	34	100	1072
65-74 vuotta	5	1	26	67	100	982
75- vuotta	2	1	7	90	100	705
Ikäryhmä II yhteensä	5	8	55	32	100	7155
10- 14 vuotta	4	21	50	25	100	440
15- 24 vuotta	4	17	66	13	100	914
25- 44 vuotta	4	9	75	12	100	2017
45- 64 vuotta	8	4	62	26	100	2097
65- vuotta	4	1	18	76	100	1686
Sukupolvet yhteensä	5	8	55	32	100	7155
Sotien ja pulan sukupolvi (s. -1939)	2	1	4	93	100	526
Suuren murroksen sukupolvi (s. 1940-1949)	5	2	20	74	100	878
Lähiösukupolvi (s. 1950-1959)	7	3	48	42	100	1098
Hyvinvoinnin sukupolvi (s. 1960-1969)	8	5	68	19	100	1055
Mediasukupolvi (s. 1970-1979)	6	6	74	14	100	961
Nettisukupolvi (s. 1980-1989)	3	10	77	10	100	1004
Uuden murroksen sukupolvi (s. 1990-1999)	4	14	69	13	100	921
Uusi sukupolvi (s. 2000-)	4	21	53	22	100	711
Kuntaryhmät yhteensä	5	8	55	32	100	7155
Kaupunkimaiset kunnat	4	8	57	30	100	5088
Taajaan asutut kunnat	7	5	54	34	100	1087
Maaseutumaiset kunnat	8	6	45	41	100	979
Suuralueet yhteensä	5	8	55	32	100	7155
Pääkaupunkiseutu	3	11	59	28	100	1493
Muu Uusimaa	4	9	60	27	100	589
Etelä-Suomi (2)	6	8	52	34	100	1585
Länsi-Suomi (3)	5	8	55	32	100	1804
Pohjois- ja Itä-Suomi (4)	7	4	52	37	100	1685
Maaseutu-kaupunki yhteensä	5	8	55	32	100	7155
K1 Sisempi kaupunkialue	3	10	56	32	100	2413
K2 Ulompi kaupunkialue	6	8	59	27	100	1827
K3 Kaupungin kehysalue	6	7	58	29	100	727

10 vuotta täyttäneet	Vain suomipoppi tai -rockia	Vain ulkomaista poppi tai rockia	Sekä suomalaista että ulkomaista pop tai rock-musiikkia	Ei kuuntele pop- eikä rock-musiikkia	Yhteensä	N(painot.)
M4 Maaseudun paikalliskeskus	8	7	50	35	100	415
M5 Kaupungin läheinen maaseutu	4	6	56	34	100	504
M6 Ydinmaaseutu	8	6	46	40	100	783
M7 Harvaan asuttu maaseutu	9	2	41	48	100	389
Maaseutu-kaupunki tuntematon	5	14	63	19	100	97

Liitetaulukko 4. Suomalaisen ja ulkomaisen pop- tai rock-musiikin kuuntelu, 15 vuotta täyttäneet (2017) %

15 vuotta täyttäneet	Vain suomipoppi tai -rockia	Vain ulkomaista poppi tai rockia	Sekä suomalaista että ulkomaista pop- tai rock-musiikkia	Ei kuuntele pop- eikä rock-musiikkia	Yhteensä	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	5	7	55	33	100	6715
Miehet	5	8	57	31	100	3278
Naiset	6	6	54	34	100	3436
Sosioekonominen asema yhteensä	5	7	55	33	100	6715
Yrittäjä (0-1)	6	9	64	21	100	325
Ylempi toimihenkilö (2)	3	9	75	13	100	844
Alempi toimihenkilö (3)	6	7	74	13	100	1061
Työntekijä (4-5)	9	7	68	16	100	731
Eläkkeellä tai pitkäaikaissairas (6)	5	2	25	68	100	2122
Työtön (7)	6	7	66	21	100	393
Opiskelija tai koululainen (8)	4	15	64	17	100	863
Omaa kotitaloutta hoitava tai muu (9)	5	9	58	28	100	210

Laatuseloste: Vapaa-ajan osallistuminen 2017

1. Tilastotietojen relevanssi

Vapaa-aikatutkimus on Suomessa vakituisesti asuvaa 10 vuotta täyttäneitä väestöä edustava otostutkimus. Tutkimuksessa selvitetään väestön vapaa-ajan toimintaa, harrastuksia ja yhteiskunnallista ja muuta osallistumista sekä näiden kehitystä. Tutkimuksella saadaan lisäksi tietoa mm. työn ja vapaa-ajan suhteesta, sosiaalisista suhteista ja eri elämänpiirien tärkeydestä. Tutkimuksen kohteena on ansiotyön ja muodollisen koulutuksen ulkopuolinen arki: miten ihmiset kokevat arkensa ja miten arki on mahdollisesti muuttunut.

Vapaa-aikatutkimus kuuluu Tilastokeskuksen omiin elinoloja eri näkökulmista kartoittaviin tutkimuksiin. Osarahoittajina vuoden 2017 tutkimuksessa ovat olleet Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Espoon kaupunki. Vapaa-aikatutkimuksia on tehty vuosina 1977, 1981, 1991, 2002 ja 2017.

Vuoden 2017 tiedot on kerätty 15–74-vuotiaiden osalta verkko- ja postikyselyn yhdistelmällä. 10–14-vuotiailla ja 75 vuotta täyttäneillä menetelmänä on ollut käyntihaastattelu. Aiemmin vuosina tiedonkeruumenetelmänä on ollut kaikissa ikäryhmissä käyntihaastattelu. Tiedot kerätään vapaaehtoisuuteen perustuen.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

2.1. Otanta-asetelman määrittely ja ositus

Tutkimuksen tavoiteperusjoukkoon kuuluivat kaikki 10 vuotta täyttäneet Suomessa asuvat pois lukien laitosväestö.

Tiedonkeruun otanta-asetelma oli ikäryhmän ja asuinalueen suhteen ositettu systemaattinen satunnaisotanta. Alueosituksen tarve perustui Espoon kaupungille toimitettavan 1000 hengen lisäotoksen tilaukseen, joka leikkaa tiedonkeruumenetelmän suhteen tehdyn ikäosituksen. Perusjoukko jaettiin kahteen alue- ja kolmeen ikäositteeseen, joiden leikkauksesta syntyy tiedonkeruun kuusi ositetta seuraavasti:

Osite 1: 10–14-vuotiaat, kotikunta Espoo

Osite 2: 10–14-vuotiaat, kotikunta muu Suomi

Osite 3: 15–74-vuotiaat, kotikunta Espoo

Osite 4: 15–74-vuotiaat, muu Suomi

Osite 5: 75 vuotta täyttäneet, kotikunta Espoo

Osite 6: 75 vuotta täyttäneet, muu Suomi

Otos poimittiin satunnaisotantana Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevasta tietokannasta. Tutkimuksen otoskoko oli yhteensä 15 998 henkilöä, joista 1000 kuului Espoon lisäotokseen.

Otos poimittiin ositteittain käyttäen systemaattista satunnaisotantaa pysyvän asuinpaikkatunnuksen mukaan lajitellusta perusjoukosta. Menetelmä tuottaa tarkasti väestön aluejakaumaa noudattavan otoksen. Lisäksi tarkistettiin, ettei samasta asuntokunnasta ole osunut useampia kohdehenkilöitä otokseen.

2.2. Tiedonkeruumenetelmät

Tiedonkeruu toteutettiin pääotokselle (ositteet 3 ja 4) verkko- ja postikyselyn yhdistelmänä. Vanhimpien ikä-ositteiden (nk. senioriositteet 5 ja 6) sekä alle 15-vuotiaiden lasten (ositteet 1 ja 2) tiedonkeruu toteutettiin käyntihaastatteluna, johon pyydettiin lisäksi tutkittavien lasten vanhempien suostumus. Kaikille otokseen valituille (lasten kohdalla heidän vanhemmilleen) lähetettiin kirje (suomeksi tai ruotsiksi), jossa kerrottiin tutkimuksesta ja annettiin ohjeet verkkokyselyyn vastaamiseen sekä henkilökohtaiset tunnukset lomakkeelle pääsyä varten. Mukana oli myös esite, jossa kerrottiin tarkemmin tutkittavasta ilmiöalueesta ja vastaamisen tärkeydestä. Lisämotivointina käytettiin tutkimuksesta kertovia motivointivideoita. Neljä viikkoa myöhemmin vielä vastaamattomille tarjottiin verkkovastaamisen ohella mahdollisuutta täyttää kyselylomake paperisena. Vastaamisaika päättyi tammikuun lopussa. 10–14-vuotiaille ja 75 vuotta

täyttäneille toteutetut käyntihaastattelut ajoittuivat lokakuusta 2017 tammikuun 2018 loppuun. Käyntihaastattelut toteutettiin suomeksi, ruotsiksi ja tarvittaessa englanniksi.

3. Tietojen luotettavuus ja tarkkuus

Otantatutkimuksissa ilmenee aina satunnaisvaihtelua, jota kutsutaan otantavirheeksi ja joka aiheutuu otoskokoan liittyvistä rajoituksista. Tilaston luotettavuuden arviointiin käytettäviä keskeisiä mittareita ovat keskivirhe ja siitä johdettu luottamusväli eli virhemarginaali. Otantatutkimusten tuloksien edustavuutta heikentää myös vastauskato. Vastauskadon vaikutusta korjataan painokertoimilla, jolloin pyritään siihen, että estimaatit olisivat mahdollisimman virheettömiä.

Taulukko 1. Esimerkkejä vapaa-aikatutkimuksen 2017 keskivirheistä ja luottamusväleistä: Kuuntelee musiikkia päivittäin

	Estimaatti, prosenttia	Keskivirhe, %-yksikköä	95 % luottamusvälin, alaraja, prosenttia	yläraja, prosenttia
Kaikki yhteensä	57,9	0,6	56,7	59,2
Miehet	60,2	0,9	58,4	62,0
Naiset	55,8	0,8	54,1	57,4
Ikä				
10-14	50,0	2,2	45,7	54,3
15-19	82,4	2,1	78,3	86,6
20-24	71,4	2,6	66,4	76,4
25-34	59,5	1,9	55,8	63,3
35-44	52,5	2,0	48,7	56,3
45-54	54,7	1,8	51,2	58,2
55-64	59,7	1,5	56,8	62,6
65-74	57,7	1,4	55,0	60,5
75+	46,2	1,6	43,1	49,4

Taulukko 2. Esimerkkejä vapaa-aikatutkimuksen 2017 keskivirheistä ja luottamusväleistä: Kuntelee sekä suomalaista että ulkomaista pop- tai rock-musiikkia

	Estimaatti, prosenttia	Keskivirhe, %-yksikköä	95 % luottamusvälin alaraja, prosenttia	95 % luottamusvälin yläraja, prosenttia
Kaikki yhteensä	54,9	0,6	53,7	56,1
Miehet	55,7	0,9	53,9	57,6
Naiset	54,2	0,8	52,6	55,8
Ikä				
10-14	49,7	2,2	45,4	54,0
15-19	62,4	2,7	57,2	67,6
20-24	69,0	2,7	63,8	74,3
25-34	74,4	1,7	71,0	77,8
35-44	74,9	1,7	71,5	78,3
45-54	69,9	1,7	66,6	73,2
55-64	54,2	1,5	51,2	57,2
65-74	26,1	1,2	23,7	28,6
75+	7,0	0,8	5,5	8,6

Vapaa-aikatutkimuksen vastausosuus oli tiedonkeruun aikana havaitun ylipeiton poistamisen jälkeen 45,2 prosenttia. Vastausosuus ositteittain on esitetty taulukossa 3. Taulukko osoittaa selvästi, että haastattelutiedonkeruun vastausosuus oli suurempi kuin päätöksessä käytetyn yhdistelmätiedonkeruun: 59 vs. 42 prosenttia.

Taulukko 3. Vapaa-aikatutkimuksen 2017 vastausosuudet ositteittain, %

ikäryhmä	Osite	
	Vastannut	Otoskoko
Espoo, 10-14-vuotiaat	49,6	123
Muu maa, 10-14-vuotiaat	57,6	866
Espoo, 15-74-vuotiaat	42,0	1468
Muu maa, 15-74-vuotiaat	42,4	11712
Espoo, 75 vuotta täyttäneet	63,6	110
Muu maa, 75 vuotta täyttäneet	60,5	1555
Kaikki	45,2	15834

Naiset vastasivat selvästi aktiivisemmin kuin miehet vanhimpia ikäryhmiä lukuun ottamatta. Pääotoksessa miesten vastausaktiivisuus vaihteli lisäksi voimakkaammin koulutusasteen suhteen kuin naisten. Erityisesti nuorimpien ikäryhmien naisten ja miesten välillä oli hyvin suuri ero vastausaktiivisuudessa kaikissa koulutusasteen luokissa. Myös lapsiotoksessa tytöt osallistuvat tutkimukseen poikia aktiivisemmin. Ainoastaan senioriotoksessa miehet osallistuivat tutkimukseen naisia aktiivisemmin.

Kyselyyn vastattiin joko suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Suomen- ja ruotsinkielisten välillä ei ollut nähtävissä eroja vastausasteissa, mutta muun kieliset vastaajat osallistuivat tutkimukseen selvästi muita heikommin. Äidinkieli ei sen sijaan juuri selittänyt verkkovastaamisen suosiota.

Asuntokunnan koon mukaan tarkasteltuna kahden hengen kotitaloudet vastasivat selvästi muita paremmin, joskin ikään ja lapsilukuun liittyviä sekoittavia tekijöitä on tässä tarkastelussa varmasti paljon. Asuntokunnan koon itsenäistä vaikutusta vastausaktiivisuuteen tulisikin siten arvioida ensisijaisesti malliperusteisesti.

Alueellisesti tarkasteltuna maaseutumaisissa kunnissa osallistuttiin muita hieman ahkerimmin kaikissa tiedonkeruusosteissa.

Koulutustaustaa voidaan tarkastella tutkintorekisterin tietojen perusteella. Tutkijakoulutuksen ja ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneet näyttäisivät vastanneen tutkimukseen vähemmän koulutetumpia huomattavasti innokkaammin. Koulutusaste selittää vastausaktiivisuuden lisäksi myös verkkovastaamisen suosiota vastanneiden osajoukon sisällä. Luonnontieteiden alojen tutkinnon suorittaneet vastasivat netissä ahkerimmin, ja humanististen, yhteiskuntatieteellisten ja kaupallisten tutkintojen haltijat toiseksi eniten.

Tutkimusaineiston painotus jakautuu kahteen osaan. Ensimmäisen vaihteen painotus huomioi tutkimuksen otanta-asetelman ja toinen puolestaan vastauskadon kunkin ositteen sisällä. Ositekohtainen vastauskadon painotus perustuu kalibrointimenetelmään. Painojen kalibroinnissa tutkimusaineistosta estimoidut valittujen muuttujien jakaumat pakotetaan vastaamaan perusjoukon jakaumia. Menetelmällä pyritään pienentämään vastauskadon aiheuttamaa harhaa sekä tehostamaan estimointia.

4. Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Vapaa-aikatutkimus tehdään noin 10 vuoden välein. Vuoden 2017 tiedot on kerätty 2.10.2017–31.1.2018.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Vapaa-aikatutkimuksen tietoja julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla julkistusjärjestelmässä, tietokantataulukkoina ja artikkeleina.

Vapaa-aikatutkimuksen tietoja ei luovuteta tunnistettavassa muodossa Tilastokeskuksen ulkopuolelle (Tilastolaki 280/2004, Henkilötietolaki 523/1999). Tilastokeskuksen Tutkijapalvelut tarjoaa yksikötason aineistoja (eli mikroaineistoja) tieteellisiin tutkimuksiin ja tilastollisiin selvityksiin ainoastaan erillisen käyttöluvapäätöksen perusteella ja tunnistetiedot poistettuna.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Vapaa-aikatutkimuksen tiedoista on olemassa vertailukelpoiset aikasarja-aineistot vuosilta 1981–2017. Lisäksi tietoja on verrattu soveltuvien osin ajankäyttötutkimuksen tietoihin. Tietoja verratessa on otettava huomioon erot tiedonkeruumenetelmissä ja kysymyksenasetteluissa.

7. Selkeys ja yhtenäisyys

Verrattaessa vapaa-aikatutkimuksen tietoja muihin vastaaviin tietoihin on otettava huomioon erot tietojen keruissa. Puhtaita vertailuasetelmia kyetään tekemään harvoin. Kysymysten sanamuotoja koskevaa tutkimusta on olemassa kohtalaisen runsaasti. Tutkimuksissa on tehty havaintoja surveyn herkästä luonteesta: pienetkin muutokset sanamuodoissa ja vastausluokissa saavat aikaan joskus huomattaviakin eroja vastausjakaumissa. Tämä tulee ottaa huomioon tulosten raportoinnissa ja tiedon käytössä. Tasoja koskevia tietoja tulkitessa eri tutkimukset voivat haarukoida tutkimuksen kohteena olevan ilmiön tasoa, mutta faktamaista tiedon käyttöä tulisi välttää.

Lähdeluettelo

- Ekholm, J. (2005). Musiikkivalinnat. Teoksessa M. Liikkanen ym. (toim.) Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981–2002, Tilastokeskus, Edita Prima, Helsinki.
- Kulttuuri-osallistumisen muutokset. Populaarimusiikin konserteissa käynti lisääntynyt, Tilastokeskus.
- Kulttuuritilaston taulukkopalvelu, Tilastokeskus.
- Salminen, K. (1991). Musiikin kokemisen eri sukupolvet: 20–75-vuotiaiden suomalaisten musiikkimaku: marraskuu 1990. Tutkimusraportti 6/1991.1, Yleisradio, Tutkimus- ja kehitysosasto. Hakapaino.

Lisätietoja

Juha Haaramo 029 551 3666

Riitta Hanifi 029 551 2946

Hannu Pääkkönen 029 551 3229

Vastaava tilastojohtaja:

Jari Tarkoma

vapaa-aika@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Vapaa-ajan osallistuminen, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISBN ISBN
978-952-244-645-9 (pdf)